

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 2.

V Celovcu 25. januarja 1870.

Leto II.

Miha Brtoncelj

in njegove čudovite dogodbe po svetu.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

(Dalje.)

2. Črevljar Kosabrin.

Nekega jesenskega dné je Mihec lazil po hosti za hišo in nastavljal bezgove ptičnice po vejah in drevesnih rogovilah; hotel je namreč vjeti kalina, da bi mu tudi pel o ljubem Avguštinu, kot farovski. — Pa skakali so razni ptiči po drevesih in čivkali, samo kalina ni bilo nobenega blizo, kot bi bili že prej uganili Mihčeve misli. To ga je jezilo; popustil je hosto, šel na spašnik, kjer je stala stara, na pol suha lesnika in vsedši se na mejo, jel je trkljati kamenje v dolino in na glas prepevati:

Jurček spod gore
Ima pisane vole,
Pa rujavo ženó,
Ki ne mara za njó.

To je slišala stara Neža, ki je čepela za hišo in brstje lomila, da bi zakurila v peči. Obide jo grozna nevolja slišati svojega rejenčka take brezbožne pesmi popevati. Počasno se dvigne, korači na bližnjo višino, od koder se je videlo na spašnik, ter zakliče na vse grlo: „Mihec! — domu pojdi, — brz!“

Deček je mislil, bog zna kaj mu bodo teta povedali, ali pa celó dali, ker ga tako nevtogoma domu kličejo, in urno pobere kopita ter teče žvižgaje proti koči.

O, kako resno se drzé teta, kot bi jim bile pute kruh snedle, ko stopi Mihec čez prag v vežo.

„Kajon, kje si se naučil tako nesramne pesmi peti?“ vpraša ga Neža nevoljno in suha brada jej klepeče same jeze. „Tak trkovec, pa že takove nesramnosti uganja? Fej te bodi!“

Črevljar Kosabrin jo je unidan pel, ko je šel z Rakitovja, pravi Mihec šegavo. „Teta, ali je vi ne znate? Je lepa; le čakajte, bom pa še drugo vrstico zapel:

Neža kovačeva
Bodeš kaj plačala? —
Pil bi ga rad ti ptič,
Plačal pa nič.

Ni res lepa?“ —

„O, ti moj Bog ti, kakošni so sedaj otroci! vsi sprideni. Za mojih let tega ni bilo. — Ti grdoba ti, kaj meniš, da moraš tudi ti početi, kar drugi počno? Kosabrina ni nič prida, in ti bodeš tudi takošen čez kaj časa, ali pa še slabši. Kaj ti je treba poslušati, kar on poje? — Poberi se mi spred oči, nič več te ne maram! Ti rujavec rujavi, ravno tak si, kakor je bil tvoj oče.“

„Teta, kakošni pa so bili moj oče?“ nadleguje jo Mihec poredno se krohotaje.

„Takošen, kakor si ti: ves muhast; ko bi bil kaj boljši, pa bi te ne bil zapustil.“

„Pa rujav? ah!“

Velik, črnolas, rujav,
Ta bi meni se podal.

Tako je pela ona zakleta princezinja v Kompalskem gradu, ktero bi bil lahko rešil neki pastir, in bi bil dobil mnogo zakladov, pa bil je preboječ, in princezinja je ostala v gradu ter mora čakati, da bo prišel zopet črnolasi, rujavi deček, ki jo bo rešil in potem dobil za ženo. — Saj ste mi vi pravili to povest, jelite? — Oh, ta povest je tako lepa! — Rujavi, črnolasi deček jo bode rešil, jaz sem tudi črnolas. Hé! ko bi jaz dobil vse zaklade, potlej bi si sezidal hišo, večjo, nego je farovž, pa takovega kalina bi si kupil, ki bi mi prepeval celi dan v zlati kletki, in vi teta morali bi priti tudi k meni, če ne bi bili preveč sitni. Kaj menite, da ne bi se moglo to zgoditi?“

„Ovbe prismoda, pojdi se solit,“ pravi Neža že nekoliko mehkeje, videča, da bi je Mihec ne pozabil, če tuji ga včasih okrega. — „Ti si aboten, nič ti ne smé človek povedati; to se le pripoveduje o princezinji, kdo pa vé, če je res.“

Med temi pogovori prikrevsá črevljar Kosabrin krog hiše in obstanši pred pragom pravi z gromovitim glasom: „Dober večer, mati Neža! če že tudi niste, stari ste že potem; — opanjke sem vam prinesel.“

„Že dobro; koliko sem pa dolžna?“ vpraša Neža, v kterej se je zopet zbudila nevolja videti človeka, ki zapeljuje njenega sicer dobrosrčnega, pa nekoliko lehkomisljenega Mihca; zlasti pa, ker jo je vedno nadlegoval s priimkom, o katerem ni hotela nič vedeti.

„No, mati no, le potrpite nekoliko,“ odvrne Kosabrin, „saj se nama nikamor ne mudi. Ko bi mi vi hoteli zamudo plačati, ki sem jo imel pri teh opanjkah, prodati morate svojo bajto, z vsem, kar je v njej, kajti dva dni sem sedel pri njih ter jih krpal in krpal; naj manj petnajst županov sem prišil na vsako stran, in ko sem delo končal, zijala sta vendar še obadva, kot kapeljna v vodi. — Možili se že ne boste v njih, ker bi podplatje plesu ne pretrpeli, še manj pa opetje; zató vam bom pa samó župane rajtal, ki sem jih porabil: vse skupaj osem krajevarjev, to ni veliko, ker je dan dananjši usnje drago; razen tega pa upam, da vam bom za svatovščino nove naredil, in naredil vam jih bom — raca na vodi — kot bi jih vlil na noge.“

„Trabuzla, kdo te je naprosil norčevati se z me. noj; tu imaš denar, pa pojdi, ná!“ —

„Mojuha, mati, — ali botra čem reči — vi bi se še možili, da bi bilo veselje. Star denar, staro vino, stara dekle, to je še vedno najboljšé.“

„Molči! pravim, ali ne vidiš, da je oblačno? — Mihec, pojdi, pojdi goril-le v mejo in prinesi mi suhih

vej, v peči noče goreti.“ Zadnje besede so veljale dečku, ki je ob steni sloné zijalasto poslušal. —

„Jaz bi vas koj vzel,“ nadaljuje poredni črevljár, „červavno nama leta že več, nego za polovico navskriž hodijo. Če vam je pa morda kateri drugi-všeč, pa kar povejte; le meni se izročite, tacega bom pripeljal, kot bi v enem letu zrastel; boste videli!“ —

„Spak, poberi se mi in pusti me pri miru že vsaj enkrat. Plačala sem ti in sedaj nimaš več nič tu opraviti. Ni dosti, da otroka pohujšuješ, norčuješ se tudi z mano, ki sem že stara žena in sem več poskusila na svetu, ko ti.“

„Dà, dà, mati, pri tem ostane, kakor sva se zmečila; — mož je le mož. — Lehko noč, pa dobro spite!“ Pri tej priči zopet odide režé se po ozki stezi navzdol, Neža pa globoko vzdihne, kot bi se jej bil odvalil težek kamen s prsi, ter odstavi lonček od ognja, v katerem je vrela večerja. —

Črevljár Kosabrin je bil človek Čahvezove postave, nekoliko grbav, in poseben častilec vinske kapljice. Kar je čez teden prisluzil, to je navadno pogнал v nedeljo, in če mu je bila nedelja premalo, vzel je še pondeljek na pomoč. Ljudje so djali, da ga včasih nekoliko luna trka in da že od mladih dni ni bil čisto zdrave pameti; pa Bog varuj, ko bi mu bil kdo to v oči povedal! Červavno sicer pohlevna dušica, bil bi takovemu predrznemu gotovo potrl vse kosti in koščice brez usmiljenja; in to bi bil lahko brez velicega truda, ker Kosabrin je bil zelo močen. Njegova najljubša družčina so bili otroci, katerim je rad pripovedoval povesti o strahovih, zakladih i. t. d., katerih je mnogo vedel, zatoraj jih je pa tudi imel vedno polno krog sebe, kjer koli je šivaril. Samo stare tetike po vasi ga niso mogle trpeti, ker jih je vedno dražil in se ženil pri njih, in gotovo bi se ga bile povsod ogibale, ko ne bi bil on edini črevljár v okolici, ki je znal na sejmu najboljše podplate izbrati, črevlje naj trdnejše podšiti, zraven pa tudi najbolje krpiti raztrgane opanjke, da so potem še del trpele, nego nove. Zarad te prednosti se pa že nekaj prizanesse, če je tudi človek včasih nekoliko siten. — Razen tega pa je imel še drugo napako; bil je namreč ves zateleban v loterijo in podzemeljske zaklade. Sanjske bukve je znal vse na pamet ter vedel, kaj pomenijo te ali une sanje, in ktere številke bo dobro postaviti. Zató si je pa tudi vsako nedeljo pritrgal šestico, da je mogel postaviti, červavno ni nikdar nič dobil.

Ko je ono popoldne prižvižgal in pripel od Razborja doli po stezi, zapazi Mihea v meji, ki je lomil suho brstje in povezoval butaro.

„Mihec! kaj pa delaš?“ tako ga praša.

„Brstja bom nalomil, da bodo teta večerjo skuhali,“ odvrne ta.

„E pusti sušnjavo! — Tvoja teta je sitna in vedno klepeče, kót šoja. — Pojdi raji z menoj doli do prelaza.“

„Ne smem, bodo teta hudi.“

„Pojdi, ti bom povedal lepo povest, ki je še nisi slišal.“

„Kakošno pa?“

„Če greš z menoj, — drugače ti je ne povem.“

Deček nekaj časa premišljuje, potem pa skoči z meje in se pridruži črevljáru, ki je stal sredi poti in nažigal pipo. — „No — le prični! — do prelaza grem s teboj, saj brstja imam že dovelj nalomljenega, da ga ponesem domu.“ —

Ko nekaj časa gresta, oglasi se črevljár: „Ali

sem ti že pravil o Marmanovi jami pod sv. Valentinom?“

„Ne še; kaj pa je s tisto?“ praša deček, ki je že komaj pričakoval, kaj mu bode črevljár lepega povedal.

„Le čakaj! je dolga ta povest, pa nič ne dé, saj še ni solnce zašlo. — V starodavnih časih je stala na Limberški gori, ondi — pravijo, — kjer je sedaj cerkev, velika graščina. Bila je neki tako obširna, da je imela več oken in vrat, nego je v letu dni. Pa kakošnih oken! meniš takovih, ko jih ima vaša lesena bajta, da človek še glavé skozi pomoliti ne more? o ne, — bila so gotovo večja, nego vaše duri v veži. Stopnjice so bile iz belega kamnja in okvirje pri oknih iz čistega zlata. Mize in stoli so imeli sreberne nogé, in tla po sobah so bila sestavljena iz samih srebrnih šmarnih petic in križastih tolarjev. V stene so bili vdeleni dragi kamni, da se je po noči brez vse luči bolje bliščalo, nego po dnevi pri solncu. — V tem gradu je stanoval mogočen grof Marman, ki je imel neki tako dolgo brado, da mu je segala trikrat krog in krog ledi, in močen je bil, kot medved. Njegov meč je klal jeklo in najtrje kamenje, kot puhlo repo, in kdor je zapadel njegovemu srdi, ni se mu dobro godilo. Ta grof je imel lepo hčer, — imé jej je bilo menda Rezika, če sem prav zapomnil; pa naj že bo, kakor hoče, imé ne dé tolikanj. Bila je krasna, kot jutranja zarija, imela je zlate lasé in vitke ude je krila žametova obleka z zlatimi portami obšita; črevljíčki na nogah pa so bili iz najtanjše svile, in opetje okovano mesto z žreblji, z dijamanti. — To deklico snubil je sosednji vitez Trdoglav, kojega mati je bila silna čarovnica in zelo hudobna baba. — Marman je to dobro vedel, zatoraj ni hotel dati Trdoglavu svoje hčerke za ženó, tega pa je to ravnanje hudo razsrdilo in potožil je svoji materi ter jo prosil pomoči. — „Ne boj se sinko moj,“ pravi mu ta, „predno dvakrat solnce vzide, ne bo več Marmanovega gradu, niti njegovega bogastva. — Pojdi v gozd, ondi raste pod visoko skalo roža hudournica, ki poganja tri vrhé. Te vrhe utrgaj predno jih obsije jutri zjutraj vzhajajoče solnce, in prinesi mi jih z rosnimi kapljami vred.“

— Trdoglav gré v gozd, najde rožo hudournico, utrga tri vršičke, na katerih se je držala srebrna rosa, ter jih nese materi domu. — Ko pa je vprvič solnce vzhajalo, pravi majka Trdoglavu: „Sinko moj! pojdi v stolp na lino in ozri se po Marmanovem gradu!“ — Ko Trdoglav stopi v lino, pa pravi: „Izza gore vstajajo črne megle in se zbirajo nad Marmanovim gradom.“ — Potem pa je jelo grmeti in treskati in hudo je deževalo. Zopet pravi stara majka Trdoglavu: „Sinko pojdi v lino in poglej proti Marmanovemu gradu!“ — Trdoglav gré, gleda in gleda, pa lepega gradu ni več. — In zopet pravi mati Trdoglavu: „V kazen, da ti ni hotel dati hčere, ostane Marmanov grad toliko časa pod zemljo z gospodarjem in hčerjo, da pride mladeneč, ki bo še čisto nedolžen, in ne bo poznal niti svojega očeta niti matere. Ta bo rešil očeta in hčer ter dobil vse bogastvo v last in deklico za ženó.“ —

„Oh, to je lepa povest!“ pravi Mihec, ko črevljár konča, „kje pa je tista jama, ali ti veš za-njo?“

„Se vé da vem; ondi med Gorami je pri Pukličevem mlinu. Pa stoj, to še ni vse, kar sem ti povedal. — Pred kakimi dvajsetimi leti je gori pri sv. Florijanu stanoval star možiček in zraven tudi star pijanček. Ves božji dan ga je srkal, če je imel kaki bor, ali pa, če so mu krčmarji hoteli upati, kedar pa je bila mošnja prazna, je pa žalosten doma ležal na klopi in prosil,

da bi ga že skoraj Bog rešil s svetá, ki mu še kapljice vina ne privoši. Pa bela smrt le ni hotela priti po-nj, čeravno jo je vedno klical, kedar je bil trezen. Ta mož je imel še mladega sina, ki je bil zelo priden. Nekoga dne lazi krog jame med Gorami, in ne vém kaj mu je prišlo na misel, zleze vanjo brez vse svečave, in pomiče se vedno dalje. Nekaj časa je bila jama ozka, da se je komaj preril skozi, nakrat pa se razširi. Dečka obšine nenavadna svitloba in pred seboj vidi neznano, zelo krasno dolino. — Potuje dalje — pa čem delj gré, tem več krasote se nahaja. Cesta je bila posuta z belim peskom, ki se je svetil ko živo srebró, ob krajih so rastle jablane, hruške, slive, orehi menda tudi in kostanj, pa vse se je svetilo samega zlata in srebra. Po vejah so skakali zlatoperni ptiči in tako prijetno prepevali, da je deček kar strmél, na majhinem holmeu pa se je dvigal krasen grad, ki je imel sreberno streho in na sreberni strehi je sedel zlati petelin, tolikošen, kot je na našem zvoniku, in ta petelin je imel demantove oči. — Ko deček pride v grad, stal je pri vratih pritlikav dedec, ki je imel tako dolg nos, da ga je na kolicah za seboj vozil. — Ta dedec popraša dečka od kod je, in ko mu vse natanjko pové, spremlja ga do družih vrat, kjer je stala stara, pokvečena babnica, — menda je bila taka, kot je tvoja teta —, ki je imela na nosu palec dolgo bradovico in iz te bradovice so jej poganjale tako dolge ščetine, da je ž njimi strope ometala. — Ko se jej deček približa, praša ga, kaj tukaj išče; — ta pa ni vedel kaj odgovoriti. „Lej,“ pravi dalje baba, „jaz sem princezinja tega grada in ta mož je moj oče. Ako me rešiš, dobiš me za ženo in tagrad z vsem bogastvom vred bo tvoja lastnija.“ — Deček pa se je prestrašil tako grde babe, ki ga je hotela imeti za moža in nemudoma jo pobriše iz grada. Da bi prazen ne prišel domu iz tako bogatega kraja, nagradi si med potoma polne žepe srebernih in zlatih kamnov, ki so ležali po tleh, ali ko pride iz jame zopet na beli dan in izprazni žepe, nadja se bogatega plena, bile so same konjske fige.“

„Ali bi bila princezinja potem tudi tako grda, ko bi jo rešil?“ praša potem Mihec črevljarja.

„O kaj še, potlej bi bila zopet krasna, kot je bila prej; to je le zato, ker jo je Trdoglavova mati začarala. — Oni fante je bil aboten, da je bežal. Kako bogat bi bil lahko, in njegov oče bi bil potem brez skrbi pil in si več ne vošil smrti.“

„Oh, ko bi bil jaz tako srečen!“ vzdihne Mihec ter stoji zamišljen.

„Ljubi moj, to ni zmiraj mogoče, sicer bi bil že tudi kdo drug poskusil, in ne tebe čakal. Vhodi v takove podzemeljske jame, kjer so zakleti gradovi, odprti so samo vsacih sto let enkrat, če pa kdo drugokrat gré vanje, pa ne najde nič, ali pa telebi v kako krnico, da več ne pride ven. — Potrpi pa, drugi teden bo kvaterna trega, in če si pri volji, greš lahko z menoj. Jaz vem č velikem zakladu v Rožeškem gradu, in če ga izkop-leva, bova ravno tako bogata, kot bi princezinjo rešila; in to delo ni tako težavno.“

„Ko bi me teta pustili?“

„Pa jej uideš! — Hé! to ne bodo kaki mali krjcarji, bo denarja na mernike. Potlej boš tak gospod, še bolj mogočen, nego je naš komisár.“

„Pojdem,“ pravi deček, kterege so črevljarjeve lažjive besede vsega omamile. — „Sedaj moram pa dom, čisto je že tema, da ne bodo teta hudi. — Lehko noč!“

„Lehko noč! pa ne stari povedati, kaj sva se zmenila, veš!“

Deček je urno stekel po stezi proti domu, črevljar Kosabrin pa jo je počasi mahal proti vasi sam seboj se pomenkovaje zdaj o zakladih, zdaj o loteriji, potem pa jame peti:

Fantje smo iz Kamnika,
Vsi smo brez slamnika;
Rihtarjev sin ga ima
Iz pasjih kocin.

(Dalje prihodnjič.)

Lepota koroške dežele v oziru slovenskega jezika.

(Spisal Davorin Trstenjak.)

Lepa je koroška dežela po svoji prijetni legi, svojih visokih gorah in plodnih ravninah, lepa je po svojem obrtništvu, lepa po svojih krepkih ljudéh, lepa po svojih krasnih mestih, trzih in prijetnih vaséh, imenitna po svoji zgodovini kot zemlja slovenskih vojvodov in knezov Boruta, Hotimara, Karasta, Inga in družih, ali lepa je tudi zaradi čestitljivega jezika, v katerem nahajamo toliko prestarih besed, kakoršnih nobeden drug slovansk jezik ne pozna, in ktere le še najdemo v staroindijskem jeziku. Da bode, dragi koroški bratje, se bolj ponašali s svojim jezikom, ga čislali, stare prevažne besede pozabljivosti oteli, vam hočem nekoliko takošnih besed, kar sem jih sam čul, al, kar so jih popisali vaši slavni rojaci Gutsman, Jarnik in Janežič, semkej postaviti in je še sanskritskim (staroindijskim) primerjati. To bérilo, ker ga lahko učen in neučen bralec (čitalec) razume, bode vas gotovo še bolj navduševalo za ljubezen in gojitev svojega prestarega čestivrednega slovenskega jezika. Takosne besede so postavim te-le:

adraš, divji cer, wilde Steineiche, staroindijski:
adri, drevo, dob. i. t. d.

baža, sorta, rod, kaj razdeljenega, staroind.:
bhadž, razdeljat.

vikica, zeba, sansk. vika, ptica.
damlj, odglas, odmev, echo, sansk. dham, izdavati zvuk, glasiti se.

kavelj, Hacken, sansk. kavi.
lavkati, podbirati, Nachlese halten, sansk. lava, podbiranje klasov.

puščica, pušica, strela, sansk. puškara.
hareč, Wachtelkönig, sansk. khara, khataka, čaplja.

lev, izlileljena (abgestreifte) koža, sansk. lava.
omela, lin (viscum album), sansk. amala, belo.
gamek, pesek, Gamelno, ime pešnatega, prodnatega kraja, sansk. gam, zemlja.

osla, brusni kamen, sansk. açila, ostrina.
keča, kečiga, riba, po nemški: Stör imenovana, sansk. kučika, riba.

tura, ture, pečni stolbi, ponemčeno: Tauern, sansk. tula, stolb, aram. tura, gora.

brž, bržola, bržolica, pečena govedina, sansk. bhrdž, peči, žariti se.

grote, Leiterwagen, staroindijsk: garta, tolige, Schubkarren.

tarana, Mehlgrütze, kaša iz moke, sansk. trn, jesti.

mulica, Wange, sansk. malla, tudi latinsk. mala.

rupa, globljina, jama, sansk. rôpa, ravno isto.

vega, žabica, sansk. vjanga, Laubfrosch.

koronda, korondača, močerad (Salamander) sansk. çaranda, kušcer.

kramljati, kremljati govoriti, sansk. çram, govoriti, besedovati.

krdelo, čreda, sansk. çardha, truma.

carar, rod drozga, tudi hareč, Wachtelkönig, sansk. çari, srakoper.

čoketa, mušni kljunač, sansk. çakunti, ptica v obče.

bozne, pašnik, Bozne, ime več krajev, sansk.

bhudž, jesti, pasti se.

ruht, ruhtač, rohtelj, drevna žaba, rohneti,

kričat, sansk. ruš.

helec, helc, ris (divja zver) sansk. çrkala, šakal.

kotec, petelin, sansk. katâku, ptica.

bogati, sansk. bhačj (bhadž), služiti, ljubiti.

grođ, kost, sansk. krôda.

binej, oven, beran, sansk. vëni, ovca.

lavra, luknja (posebno v ledu), sansk. lava.

birka (tudi horv.) ovca, ni kje iz madžarskega,

ker v sanskritu najdemo bhiru, koza.

nata, perje na repi, sansk. nata, rastenje v obče.

poka, pokica, koroško in štajersko-nemški pokerl, pura, sansk. pôkhi, bolgarski poka, Trutthenne.

morak, puran, sansk. varanka, glasnika v in m se izmenjujeta.

muljava, glinasta zemlja, sansk. mâuli.

raten, tolsti, sansk. artha, zdravi.

star, mernik, sansk. sthâra, sthâla, kotel, pisker i. t. d.

bramor, i mramor, sansk. bhrâmara.

loter, nesramen človek, sansk. lata, grđ, oduren, zato česk. latovisko, grđa vrda, muža.

musa, rod, sorta, Gattung, sansk. mus, razdeljat.

kavrač, kavra, puran, sansk. kavâra.

duplir, tudi horvatsko, bakla, sansk. dhujo, syetit, dimit, rabimo toraj rajši slov. duplir, nego nemšk. bakla.

Toliko besed sem hotel primerjati, da se koroški Slovenci prepričajo, kakošne prestare besede hrani njihov jezik. Koliko pa še jih živi v ustih narodovih, o j pobirajte jih, dokler jih tujščina ne poplava. Glejte Korošci, te besede so Vaši predstariši, ko še so narumenje pred 1300 leti v srednji Azii prebivali, in od onod se pod Obirom in Dobračem naselili, že govorili, jih skoz tisoč let ohranili, med tem ko so jih drugi vaši slovanski bratje že davno pozabili. Ne sramujte se toraj svojega slavnega jezika. Vaši predstariši, ki so se nek-daj veleli Veneti, ktero ime so Nemci popačili v Winiidi, Wendi, Windi, so se po sporočilu grškega pisatelja Ariana vojskovali, predno so se v Evropo preselili, pred vrati staroslavnega mesta Ninive, od Asireev premagani so krenili v Evropo; koliko truda, vojskovanja, težav in nadlog jih je stalo, dokler niso mirnih prebivališč našli kraj bistre Drave in Zile, dokler si niso postavili Celovca in Belaka in tisoč vesi v dolinah Krke in Bele, Motnice in Muže. Bili so se naselili do visokih turvenetskih gor, ki se še sedaj imenuje po prvih stanovnikih svojih Gross- in Kleinvenediger, to je velika in mala gora: Venetov — Slovencev. Vso Koroško

noter do vrat mesta Inomosta (Innsbruck) je koroški Slovenec imel v svoji lasti; bil srečen pod svojimi vojvodi, ktere si je sam izbiral na gospejsvetskem polji. Nezgoda mu je sicer vzela velik kos domače dežele, ali vendar ni še ga izkoreninila, 80.000 tisoč krepkih vnukov onih slavnih prededov, ki so prinesli one stare, česti vredne besede na Koroško, še živi, in najde v lepi svoji pradomovini svoj kruhec. Bratje koroški spoštujte svoje predstariše, in ne izverite se svoji krvi, uma svitile meče v roke in privojskujte si na polji znosti in omike sopot staro slavno mesto v zgodovini, ali vse to zamorete najlože in najnaravnije doseči z izobraževanjem svojega lepega in bogatega slovenskega jezika.

Mornarjev pozdrav.

Kak' daleč daleč domovina,
Od mene draga si milina!
Obraz tvoj zginil spred oči
Je kakor sreča mojih dni!

Kar sam stojim in mislim na-te,
Gledaje v morje sanjam za-te;
Če vstaja hrup valov in vris,
Se zdi mi, da mi govoriš.

In menim, da se drevje ziblje,
Ko ga pihljaje veter giblje,
In da pod senco tam sedim
Zamišljen v tebe zrem — molčim.

Ak' se zaganjajo valovi,
Bobné šumeči mi glasovi,
Spominjajo me na potok,
Prijetnih časov drag uzrok.

In tvojih čed žvenkljanje vtihne,
Pri barki moji pesem zdihtne,
Zgubljeva s tvojih se planin
Sem k meni do morja ravnin.

Na veji ptič sedeči poje.
Zaluje gaj, šumeč, po svoje,
Peresce vsako mi sumi
Z drevesa: „Spomni se me ti!“

Stoječ pri tuje zemlje vodi,
Namenjen svoji zdaj osodi,
Objel sem zadnjikrat drevo
Na meji tvoji še v slovo.

In ko slovesna solza mila
Se v skorjo je njegovo skrila:
Prisežem takrat ti zvesto,
Ljubiti v srcu te gorko.

Ko mislim na-te hrepeneče,
Me k tebi srce tužno vleče,
V globoko točim tu morje,
O domovina, ti solze!

Hrabroslav Perné.

Gora Vezuv.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

Gora Vesuv je že od starodavnih časov imenina vsem preiskovalcem natoroznanstva in vsem potujočim po Italii, ter je in bo naj glavnejši predmet v okolici Neapolski. V zvezi s panogami Apeninskih gorá stoj na vzhodni strani spodnje Laške dežele, osem laških milj

od Neapola, in njeno podnožje spirajo morski valovi. Trije vrhovi: Somma, Ottajano in Vezuv so morali biti nekdanj v eno goro združeni, kajti nihče izmed starih zgodopiscev nam nič ne sporoča o teh treh hribih.

Kedaj je prav za prav začel razsajati ta ognjebljuvavnik (vulkan), se ne more dovolj določiti. Ko so proti koncu pretečenega stoletja zopet odkopali staro rimsko mesto Pompeji, ki je bilo pod zemljo podsuto, našli so ondi zidovje pri glediščih sestavljeno iz vezuvske lave in tudi tlak po ulicah in trgih je iz enake tvarine. Tudi so našli tu pa tam, ako so globeje kopali, mnogo lave, ki izvira gotovo že iz časov, predno je stalo mesto Pompeji. Tedaj se ne more prav nič gotovega določiti o tej reči.

Nekdanj se je imenovala ta gora Besbius, Latinci pa so spreminili to ime v Vesvius, Vesuvius. Najstarše sporočilo, ko je začela ta gora ogenj bljuvati, imamo od 24. srpana 79. leta po Kristovem rojstvu. Takrat so bila podsuta tri mesta: Pompeji, Herkulan in Stabije. Vsi popisi o tej dogodbi so groze polni. Vulkan si je z neizrečno močjo predril pot in visoki goreči steber je švignil proti nebu segaje do oblakov. Tri dni je neprenehoma rojil in vse obnebe je bilo napolnjeno s pepelom, ki je kupoma padal na tla, enako snegu, in goreča lava, ki je bruhnila iz brezna, razlila se je na vse kraje v dolino ter pokončala, kar jej je prišlo v obližje. Takrat je tudi žalostno poginil rimski natoroznanec Plinij, ki je prišel iz Misena, da bi bolje videl ta nenavadni prizor; ali revež se ni več povrnil domu. Plinij mlajši, njegov sinovec, nam je popisal jako krasno to dogodbo v listu do Tacita.

Pozneje je Vezuv še večkrat razsajal, pa tako strašno nikdar več, kot 79. leta.

Lava, ki jo izmetava gora, je tekoča in vse skozi goreča ter veliko bolj vroča, nego navadni ogenj. Valé se dere z gore v dolino ter se polagoma strdi; kamenje pa, ki je v obližji, postane rujavo ali črno. Pri večih izmetih se vali celó v morje, kjer se nakopiči in s strašnim vrenjem polagoma strdi. Drevesa okrog, ako se jim bliža ognjeni tok, jamejo sahnati, in ko pride do njih, se vnamejo, trdo kamenje pa se razletuje s strašnim pokom, kedar ga pokrije ognjena tekočina. Potreba je več dni, preden se lava popolnoma ohladi in strdi. Takova okamnena lava pa je trda, kot marmor, in dá se prav dobro likati. Posebno pri stavbah daje dobro tvarino in v Neapolu so vse ulice in trgi z lavo potlakani, kar jim daje jako lično podobost.

Pepel, ki ga bruha gora iz svojega žrela, ostaja nekaj časa v zraku, potem pa se vsiplje na tla, in mnogokrat ga zanaša veter v silo daljne kraje, predno pade na zemljo.

Gora ne bljuje neprenehoma ognja iz sebe. Mnogokrat po več mesecev družega iz sebe ne meče, kot črni dim in žveplo, ki dela različne podobe v zraku: zdaj se dviga v kolobarih visoko v oblake, potem se zopet vije po več ur dolga ognjena prikazen po zraku, zdaj na to zdaj na drugo stran ter obkroži včasih goro, kot ognjen venec. — Poprej je imel Vezuv samo eno žrelo, 1817. leta spomladi pa je jel zopet močno razsajati in iz treh žrelov lavo bruhati. Takrat se je vrh tudi nekoliko spremenil, ker se je žrelo razširilo, in gora se je znižala za sedem sežnjev proti neapolski strani.

Žrelo ali krater je velika globel krog in krog obdana s skalovjem. Krog prostranega žrela so strme stene, iz katerih vedno žveplo kapa, in iz razpoklin se zdaj pa zdaj dviga smrdljivi dim z velikim vriščem.

Na dnu žrela je nekaka votlina, iz ktere se vali plamen in gosti dim, kar vselej na dnu nekako bobnenje napravlja, podobno gromu v daljavi. To ti šumi in piska! to ti vré v tem velikanskem kotlu! — Kakor kaže švigajo plameni ter se boré med seboj, da se utrujeni popotnik nehoté potopi v globoke misli, iz katerih ga le zdaj pa zdaj prebujajo izbruhajoča lava, ki se cedi po strmini doli, ali pa s kamenjem vred iz žrela pljuska. V časih bljuje vulkan samo sodrgo, zmešano s kamenjem in popotnik se mora čuvati, da se o pravem času ogne in skrije v kak varen kraj. Sploh je nevarno hoditi preblizo žrela, ker je ves kraj ondi krog posut s pepelom, ki se neprenehoma vdira pri vsakej stopinji, včasih se pa tudi zgodi, da se nakrat kje odpré zemlja in jame bruhati ogenj, kjer so bila prej še trdna tla. Bilo je že mnogo predrznežev, ki so se podali preblizo žrela, da bi ga bolj natanjko ogledali, in morali so svojo predrznost plačati z življenjem.

Ako se vrže v tekočo, toraj še gorečo lavo denar, se koj zmešča in spremeni barvo, kar popotniki večkrat poskušajo na Vezuvu, in si potem takove pokvarjene denarje seboj jemljejo v spomin.

Naj krasnejši je Vezuv po noči, kajti takrat še-le kaže svojo veličastnost. Mogočno se dvigajo plameni, da odsevajo daleč tam v morski širjavi. Kako mogočni prizor, posebno, kedar je noč precej temna!

Čuditi se moramo, ako primerjamo neizmerno množino, ki jo je ta gora že izbruhala, njeni velikosti. kajti na višavo meri samo 3300 črevljev, na okrog pa trideset laških milj. Kje je vzela gora vso to tvarino, ki jo je že izbruhala, in kje jo še vedno jemlje! Samo mesto Herkulan leži osemdeset črevljev globoko podsuto, in na mestu Pompeji leži precej visok hrib samega pepela. Krog in krog povsod šviga ogenj, in povsod najdemo mnogo malih Vezuvkov, ki ima vsak svoj izhod. Na vrhuncu gore vlada strašna samota, nobena živa stvar, noben ptič se ne približa temu pogubnemu kraju, da bi tu v obližji prebival, in smrdljivo žveplo, ki posebno prsom škoduje, vse odganja, kar je živečega.

Srenja pod lipo.

Sedma nedelja.

(Dalje.)

Hribar: Vse sem prav dobro razumel, kar ste nam s kredo na mizo načrtali, le to bi še rad vedel, kako globoko se morajo cevi v zemljo položiti?

Učitelj: Poprej so bili poljedelci o tej zadevi sploh tega mnenja, da je zadosti, če drenažne cevi le tako globoko pod zemljo ležijo, da zmrzlina do njih ne more in jih pri oranji plug ne doseže; poznejše skušnje pa so pokazale, da se morajo drenažne cevi, ako zemljiščina oveznjenost in druge zemljine razmere pripusté, najmanj 4 črevlje globoko v zemljo položiti, kajti kolikor globokeje so cevi vložene, toliko več se jih lahko prihrani, ker se potem postranski drenažni jarki lahko bolj narazen razpostavijo ali vrežejo.

Groga: Rad bi vedel, kako daleč morajo drenažni jarki razpostavljeni biti?

Učitelj: To se ravna po okoliščinah. Kakor sem namreč že poprej omenil, je treba najpred gledati na tó, kako globoko so cevi vložene, potem pa na tó, kakošna je zemlja, ki se drenaži. Še najbolje jo pa boste zadeli, ako se ravnate po sledečih vodilih:

1) Kolikor manj zemlja mokroto prepušča, toliko bolj skupaj naj se vrežejo jarki za drenažne cevi, in kolikor bolj zemlja mokroto prepušča, toliko bolj narazen naj se jarki priredijo.

2) Kolikor globokeje se cevi pokladajo, toliko bolj saksebi se naj jarki vrezujejo.

Ako se na priliko drenažni jarki 4 čevlje globoko izkopljejo, je zadosti, ako se jarki na težkejši ilovnatej zemlji 24 do 28 čevljev, na čistejši glinastej zemlji 28 do 36 čevljev, na peščenejši zemlji, ako njena podloga vlage ne prepušča, 36 do 50 čevljev, na peščenejši zemlji z ilovnato podlogo 50 do 60 čevljev, na mahovji pa po okoliščinah kakih 30 do 45 čevljev saksebi vrežejo.

Završnik: Tudi jaz bi rad nekaj vedel, namreč to: kakšne so neki te cevi?

Učitelj: Podoba cevi je zelo različna, a vendar so še najboljše tiste cevi, ki imajo okroglo podobo. Cevi morajo biti dobro ožgane, in morajo, če se na-nje potrka, lepo in čisto zazvoneti. Ljudje pa so se motili, ko so mislili, da ni treba, da bi bile cevi popolnoma ožgane, ker se potem voda tem lažje v take cevi vteka, toda temu ni takó.

Groga: I kako pa neki dohaja voda v cevi?

Učitelj: Voda v cevi dohaja po cevni spojki, to je tam, kjer se cevi stikajo ena z drugo. Pri teh stikah ima voda dovolj prostora v cevi dohajati, naj so cevi še tako tesno ena k drugej pritisnjene.

Groga: Al so cevi dolge?

Učitelj: Zdaj jih ne narejajo več tako dolgih, kakor poprej, to pa zategadel ne, ker se cevi pri ožiganji in sušenji rade krčijo in zavihujejo, cevi pa morajo biti popolnoma ravne, sicer bi se ne mogle primerno zlagati in stikati ena k drugej. Navadno je delajo dandanes le po čevljev dolge.

Groga: Dovolite, da še nekaj poprašam; rad bi namreč vedel, al so cevi široke al so ozke?

Učitelj: Širjava cevi zavisi od obilnosti vode, ki jo imajo odpeljevati. Postranske cevi merijo navadno en do poldrugi palec čez presredje, po glavnem vodovodu položene cevi pa morajo še enkrat toliko presredja imeti, kakor cevi v postranskih jarkih.

Zdaj vam pa naj še nekoliko omenim o napravi drenaž, da se boste vedeli pri tem delu ravnati, kakor je prav in dobro.

Hrastovšek: Ravno na jeziku sem imel, da bi vas bil vprašal, kako se je treba pri drenažnih izpeljavah ravnati in kedaj je za to delo najugodnejši čas.

Učitelj: Za napravljanje drenaž je, kakor so mnoge skušnje pokazale, najpripravniji in najugodnejši čas poletje; na težkejši ilovnatej zemlji se pa delo nekoliko zljajša, ako se enmalo poprej začne. Sploh si pa zapomnite, da je za napravo drenaž tudi vsak drugi čas ugoden in primeren, ako je le vreme suho, da se jarki, kedar se vrezujejo, ne podirajo. Kar se zemlje tiče, je z ilovico pri drenažnih izpeljavah še največ dela in težave, ker se jarki v ilovnatej zemlji najraje podirajo; v šoti je delo še najlažje, potem pa v bolj peščenejši in laporastejši zemlji. Vse to je po skušnjah potrjeno. — Kedar se močirna zemlja drenaži, je treba najpred prevdariti drenažno sestavo, to je, prevdariti je treba, kako bodo posamesni jarki stali, kam bodo napeljani i. t. d. Ko se je vse to natanko prevdarilo, potem se zabijejo leseni količki povsod, koder se imajo jarki vrezati, in sicer takó, da se zabijejo najpred onod, koder se ima glavni jarek napeljati. Tam, kjer se bodo postranski jarki izlivali v glavni jarek, zabijeta se po

dva količka, od katerih se potem z zabijanjem količkov nadaljuje onod, koder se bodo vrezali postranski jarki. Pomniti je tudi treba, da ako so postranski jarki od obeh strani v glavni jarek napeljani, ne smejo se nikoli ravno nasproti na-nj izlivali, ampak izlivi morajo vsaj nekaj čevljev narazen biti. — Ko so se vse poteze, po katerih se imajo jarki izkopati, s količki natanko zaznamovale, potem je treba in to poprej, preden se jarki izkopljejo, drenažne cevi pripeljati in prirediti, kajti čez iskopane jarke se z vozom težko dohaja, pa se tudi jarki lahko oškodujejo. Drenažne cevi se izložijo na majhine kupce prav blizu zabitih količkov in sicer k vsakemu kolu se jih pristavi 36, ako so koli blizu kakih 38 čevljev saksebi zabiti. Po enakem ravnanji se to delo mnogo polajša, ker ni treba pozneje cevi k vrezanim jarkom še le prinašati, marveč so že koj pri roki. Brž ko se cevi porazdelé, treba je količke nivelirati in jarkom pravo potočje dati, da se voda po jarkih primerno odtekat more. (Konec VII. ned. prihodnjic)

Popravek. V 1. listu t. l. str. 4. v sestavku „srenja pod lipo“ naj se med drugim in tretjim odstavkom uvrsté besede: „Učitelj: In to boste ravno pri današnjih pogovorih lahko slišali, ako vas je volja pri nas ostati.“ — In zatem govori — ne učitelj, ampak Završnik: „I zato sem prišel i. t. d.“

Smešnice.

Obá novinca. Pred nekaj tedni so v Ameriki hudo delca obesili, ker je bil k smrti na vislicah obsojen. Med potom reče rabelj obsojencu: „Ljubi moj! prosim te, ne zameri, če te ne bom prav spretno in urno zadavil; veš, jaz sem še novinec, in ti si prvi, ki mi v tem poslu prideš pod roke.“ — Hudodelec pa urno odgovori: „Ravno prav, veste da sem tudi jaz novinec, nisem bil še nobenkrat obešen, danes grem prvič na vislice.“

Na videz. Gospodar in hlapec njegov kosita velik travnik. Odzvoni poldne, vsem bližnjim senosekom nosijo gospodinje južino — le tema dvema se nič ne pri-nese. „Kar doli se vsediva, vsaj bodo ljudje mislili, da jeva!“ reče gospodar. Storita. Kmalo vstaneta in zopet začneta seči, toda hlapec izbi je koso s kosišča in maha z golim kosiščem: „No, kaj pa to?“ praša gospodar. „Vsaj bodo ljudje mislili, da sečem!“ odgovori nevoljno hlapec.

Kočevar in Ribničan. Neki Kočevar pripoveduje, kako se je z bližnjim Ribničanom pretepaval in ga naklestil. „Nekoliko časa sem bil jaz spodej, nekoliko časa je bil on zgorej — pripoveduje prav hitro, — on je mene s kolom pobijal, a kaj kol, kol koj odleti in malo boli, jez pa sem njega z žakljem, ta boli, ter se okoli in okoli ovije!“

Zastavice.

6. Živi pritiska, mrtvi vriska. Kaj je to?
 7. Vodena ključavnica, lesen ključ; zverina je ušla, lovec je vjet. Kaj je to?
 8. Kdo v les gre, pa iz lesa gleda?
 9. Kdo gre po glavah v cerkev?
 10. Na kterej gori je največ križev?
- Vganjka zastavic** v 1. listu: 1. vodena kaplja; — 2. osel v Noetovej barki; — 3. februarja; — 4. kjer na drugej strani hiš ni; — 5. do srede.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska-država. Prevažna novica je, katero moramo danes naj pred oznaniti, da so odstopili ministri: Taaffe, Potocki in Berger. Na krmilu je torej ostala zadnjič omenjena večina, t. j. Giskra-Herbstova stranka. Tako zvani ustavoverneži se vé, da so veseli te dogodbe, da-si jim bode menda ubogo malo koristila; premnožica cislaj-tanskih prebivalcev pa je osupnjena, glave stiče in se po-prašuje: kaj bo zdaj? Težak je odgovor na to. Trdi se govori in kdo vé, ali ne bo res, da bo kmalo zmešjava še večja in da vlada se zaplete v še hujše zadržge. Odstopili so mi-nistri, kateri bi bili kaj privošili narodom, ki so v opoziciji, narodom, ki zahtevajo pravice, po postavah zagotovljene. Zastonj so doneli jasni in umljivi glasovi te stranke, zastonj je tako eklatantno pisal Fischhof i. t. d, Avstrija ima eno poskušnjo (eksperiment) več, kakoršnih je bilo že toliko, in Bog vedi če ne še v večjo škodo. — Taki in enaki glasovi prihajajo zdaj na dan, vendar ni mrtvo upanje, da če Avstrija obstane, mora kmalo drugač priti; Avstrija mora nastopiti pot avstrijske politike. Cesar se je sicer pri tem, da je obdržal večino, ravnal po pravilih parlamen-tarnega življenja in zato mu to vsi hvalno priznavajo. Go-tovo pa je, da je enako pravico imel tudi za nasprotni sklep.

Zdaj se mnogo ugiblje, kateri možjé pridejo v mi-nisterstvo na mesto onih, ki so odstopili. Na mesto teh vganjk pa bomo prihodnjič prinesli dogodbe, ako bojo že znane. —

Gospodka zbornica je že sprejela adresu po nasvetu grofa A. Auersperga, ki je osnovana v zmislu sedanje sisteme. Enako bo na dan spravila poslanska zbornica, kjer je večina ustrojena po ostalih ministrih. Pomenljivi pa so govori, ki se ravno sučejo v tej debati, in marsiktero grenko resnico bo liberalcem povedala nasprotna stranka. Izmed Slovencev sta do zdaj zoper večino govorila Toman in Svetec. Govorjenja pa bo še veliko, ker v vsem skupaj se je do zdaj oglasilo nad 30 govornikov za to. — Pre-svetla cesarica je že iz Rima nazaj prišla.

V Dalmaciji je tedaj zopet mir. Naredil se je z lepo, kar bi se bilo že davno lahko doseglo. Čudno pa je, da nekterim ni všeč mir, ki se je storil na tem poti; hoteli bi kazni. Kaj pa da, njihova modrost bi pač mnogo koristila! Vojaštvu, ki je bilo v Dalmaciji, došlo je te dni mnogo redov in pohvalnic za njegovo hrabrost. —

Vnanje države. Največ važnih dogodb se naznanja iz Pariza. Tudi na Erancoskem, kakor pri nas, če dalje bolj na noge spravljajo ustavo. Napoleon se vsaj na videz bolj in bolj vklanja svobodi. Dobili so tudi tam ustavno ministerstvo. — Veliko hrupa je napravilo, ko je princ Peter Bonaparte ustrelil časnikarskega pisatelja. Princa so zaprli in pride pred sodbo. To bo menda tudi Napo-leonovi zvezdi škodilo, vsaj v zadregu ga je nekoliko spravi-lo. — Govorilo se je, da laški kralj Viktor Emanuel pride na Dunaj, kar ba blezo ni res. — V Madridu je še vedno stara zmešjava. — Med Turčijo in Egiptom se vreme spreminja; kmalo je bolj oblačno, kmalo se spet jasni. Vendar vojske še menda ne bo tako brž.

Razne novice.

G. Anton baron Cojz je 10 iztisov „Besednika“ za celo leto plačal revnim učencem. Da bi tega blazega gospoda posnemali premožni rodoljubje! Naša mladina se rada uči

in prebira, ali knjig in časnikov kupovati večji del ne more, če so tudi nizke cene.

Drobiž. Papirnatih desetih in srebrnih šestih kovanih 48. in 49. l. po novem letu več ne jemljó javne blagajnice in enaki uradi. Pri glavnih deželskih kasah jih pobirajo do konca sušca. Od 1. maja naprej pa se morejo oddati le pri centralni državni kasi na Dunaji. — Namesto sedanjih cekinov (zlatov) po 5 gl. se bojo po novi postavi kovali taki po 8 gld. in po 4 gld.

Katinka Phrym. Gospodičina K. Phrym, ki je z ve-liko pohvalo koncertovala v Trstu, Ljubljani i. t. d. je v Celoveu in se je 21. t. m. tudi tu odlikovala na glasoviru v javnem koncertu.

Narodna čitalnica v Ljubljani, prva izmed 58 slovenskih čitalnic, imela je 6. t. m. letni zbor. Za prvosednika je bil zopet izvoljen stvaritelj tega zavoda, dr. Jan. Blei-weis. V novo ustanovljenem odboru drugi dan so izvoljeni: za podpredsednika dr. E. Costa, za tajnika dr. Poklukar in K. Žagar. — Naj še omenimo, da so čitalnice povsod prav veselo sklenile staro ter pričele novo leto. Mnogo njih je tudi že osnovalo program (načrt) za pustne veselice. Veselja se mnogo kaže, Bog daj tudi koristi narodu!

V Gortel je pogorel g. Riterjev mlin. Požar je bil strašen in škoda je velika.

Novi Kristijanje. Na velicem otoku Madagaskar, ki stoji na izhodnji strani južne Afrike, bilo je do danes še veliko poganov (ajdov). Kraljica te dežele se je bila pred 2 letoma dala pokristijaniti. Nedavno so bili iz vseh krajev otoka privreli, kraljico nadlegat, zakaj se je vdala tuji veri. Med tem pa so misijonarji okrog molike požgali in ljudstvu pokazali, da so to prazni bogovi. Ljudstvo je prašalo, kaj naj moli, ker ni več molikov. Podučuje se in kmalo bo poganstvo izruvano. Spreobrnitev pa je od Angležev, torej so spreobrnjenci protestantje.

Dr. Razlag, odvetnik v Brežicah se na pomlad preseli v Ljubljano. V Brežice pride dr. Srebre. — Dr. Zarnik, deželni poslanec, pride v Maribor k drju. Lorberju.

Neposrednega davka je naša država 1869. l. dobila 153 milj. 927.115 gld., in sicer:

od vžitnine	43,184.076	gld.
„ soli	19,562.327	„
„ tobaka	43,158.066	„
„ štempljev	11,747.230	„
„ raznih taks	19,397.075	„
„ loterije	14,117.681	„
„ mitnic (šrang)	2,606.688	„
„ punciranja	156.972	„

Tobaka smo lani za 2 milj. več popušili ko pred lanskim, in denarni minister računi, da letos ga bomo še za 2 milj. več, ker je v proračun postavil, da 1870 l. mora 45 milj. za tobak dobiti.

„Trdnjava“ lepo napreduje; število družnikov od dné do dné narašča; pristopilo jih je, na priliko, iz Ukva v Kanalski dolini 20 na enkrat. Pravo! Le na noge rodoljubi! — Ravno te dni je društvo tudi prejelo 50 iztisov podučne knjižice *) „Čujte! Čujte! kaj slovenski jezik tirja.“ Daroval jih je slavni pisatelj, g. J. Pajk. Hvala in slava mu!

*) Živo se priporoča knjižica vsem, ki jim je mar za slo-venščino, dobiva se v Mariboru pri spisatelju po prav nizki ceni, 20 nkr.

Spindler Tomaž v Drakovcih pri Mali nedelji, pošta Ljutomer, izvrsten drevorejec, ima blizu 3000 jablanic, 2—5 let starih, med katerimi je največ zimskih mašancek. Prodaja jih po prav nizki ceni, namreč po 20 do 50 Nkr. Kdor hoče teh lepih jablanic, naj se nanj obrne.

Katehet brez plače. Katehetu glavne šole celjske mestna blagajnica že tri mesece ni plačala nobenega krajcarja. Pravijo, da zato ne, ker g. katehet dr. Šuc proti sklepu mestnega svetovalstva uči krščanski nauk tudi v slovenskem jeziku. Kaj pa rečejo k temu celjski okoličani, ki največ celjsko šolo vzdržujejo? —

„Jadranska Zarja“ izhaja t. l. v večji obliki dvakrat na mesec (1. in 3. nedeljo) in velja za pol leta samo 60 kr., za četrt leta pa 30 kr. Naročnina pa se naj pošilja na vredništvo „Juri s pušo“ v Trstu.

Za Predelsko železnico so inženirji že vse potrebne načrte izdelali, ki se bodo poslali na Dunaj, da se tam predložijo državnemu zboru.

„Matica slovenska“ je razposlala knjige za l. 1869 svojim povernikom, ki jih bodo razdelili med ude. Izdala je letos: „Letopis“ Matičin brez koledarčka, „Schoedlerjevo Fiziko“ 1. snopič in „Vodnikove pesmi.“ V kratkem še tudi pride prvi snopič slovenskega „atlanta“ z zemeljnim oblama, z Evrope in Azijo.

G. Napret Teodor, dozda predstnik okrožne sodnije v Novem mestu, je imenovan za dvorskega svetovalca pri najvišem sodišču na Dunaju.

Konečna obravnava dogodb na Igu. To dogodbo smo popisali v lanskem listu, tedaj je našim bralcem tudi znana. Pretekli teden je bila končna obravnava pri ljubljanski deželni sodnji. Bilo je zatoženih 13, zagovarjal jih je dr. Costa. Razprava se je vršila v slovenskem jeziku. Sodnija ni našla nikakoršnega hudodelstva, in zatožence je obsodila zaradi pregreška razbuke. Postava namreč velevala; da če se množica nabere iz kakoršnegakoli, čeravno nedolžnega namena, in ji gosposka ali javna straža voleva raziti se, če to ne stori, je kriva pregreška razbuke (steka ali hrupa).

Za službo gimnazijskega ravnatelja v Mariboru se je pre že oglasilo 13. gosp. učiteljev. Čuje se vendar, da imata največ upanja do te službe g. profesor Gutscher v Mariboru in dr. Lindner v Celju.

Stolico za slovenski jezik na graškem vseučilišču bode vlada vendar po dolgih prošnjah osnovala, kakor se pravi. Ako se to res zgodi, pričakujemo, da pride na to častno mesto naš učenj rojak gosp. dr. Krek, ki že zdaj tamo uči staro slovenščino.

Oglasnik.

Naznanilo.

Prve in druge številke letošnjega Besednika imamo še mnogo iztisov. Vabimo zato vse rodoljube na obilni pristop k naročilu.

Tudi lanskega Besednika imamo še nekaj iztisov, posebno druge polovice; dobi pa se cel tečaj po 2 gld., drugo polletje po 1 gld.

Listnica.

G. M. T. k. pri sv. P. v Lj. Poslali ste 50 kr. preveč, blagovolite naznaniti, kaj z njimi.

Dohodki

za Janežičev spominek.

	gold.	kr.
Prenesek lanskega leta	222	—
Poslali so na dalje gospodje:		
83. Anton Wolf, župnik pri sv. Petru	5	—
84. Miha Plešnik, kaplan pri sv. Petru	1	—
85. Družniki sv. Mohora	3	—
86. Samostan Novomeški	10	20
87. J. Abram, posestnik v Koblje glavi	—	10
88. J. Bartl, kaplan pri sv. Ivanu	—	10
89. L. Potočnik, župnik pri sv. Mariji	1	—
90. Stefan Kociancič, profesor bogosl. v Gorici	2	—
91. J. Hanžič, kaplan na Laznici	2	20
92. Fr. Kepec, kaplan v Kastanjevici	—	20
93. J. Lesjak, župnik v Kastanjevici	1	70
94. J. Sever, kaplan v Makolah	1	50
95. Bl. Vombergar, duhoven na Premskovem	1	—
96. A. Jekše, fajmošter v Kobaridu	1	—
97. Neimenovan v Z. L.	—	20
98. A. Lenasi, kaplan v Logacu	1	—
99. Matevž Čuden, dekan v Kapli na Dravi	2	—
100. Jožef Tavšič, župnik na Obirskem	2	—
101. Miha Jerman, posestnik v Kapli	—	10
102. Peter Muli, župan v Beli	—	40
103. Tomaž Dragotin, tesar v Kapli	—	10
104. Simon Štefan, posestnik v Beii	—	40
105. Valentin Karničar, rudar v Kapli	—	20
106. Ožbalt Duler, posestnik v Remšniku	—	20
107. Lorenc Male, rudar v Kapli	—	20
108. Marko Korat, posestnik v Kapli	—	10
109. Janez Štiber, beneficiat in kaplan v Kapli	1	—
110. France Prešern, predsednik čitalnice v Kapli	1	—
111. Veskoslav Moser, podpred.	1	—
112. Jožef Vonka, zemljomer v Kapli	1	—
113. Jožef Glavič, čestni mojster v Kapli	—	50
114. Štefan Kenda, knez škof. svetovalec in fajmošter v Kapli	1	—
115. Arnošt Zeman, župan v Kapli	1	—
116. Gustav pl. Petinger, opravnik v Kapli	—	50
117. Emil vitez Panc, oskrbnik fazin v Kapli	1	—
118. Anton pl. Schludermann, fuž. vradnik v Kapli	—	50
119. Klara Šumi, gostilničarica v Kapli	—	50
120. Jožef Trampus, župnik pri št. Lipšu	—	50
121. Fr. Oblasser, posestnik v Kapli	1	—
122. Florijan Ferm, posestnik v Kapli	—	40
(Dalje prihodnjič.)		
Skupnina	269 gl.	80
V Celovcu 12. januarja 1870.		O d b o r.

nabral in poslal gosp. Janez Štiber, beneficiat v železni Kapli.

Žitna cena.

Povsod po vaganu prerajana.

Ime žita	V Celovcu	V Ljubljani	V Mariboru	V Varaždinu	V Kranji
	gld. kr.	gld. kr.	gld. kr.	gld. kr.	gld. kr.
Pšenica	4 71	4 90	4 50	4 —	5 54
Rež	3 23	2 90	2 85	2 70	3 75
Ječmen	3 53	2 60	—	2 80	—
Ajda	2 48	2 80	2 65	2 40	3 —
Turšica	2 64	3 10	2 85	2 40	1 50
Proso (Pšeno)	—	2 60	2 80	2 60	3 20
Oves	1 83	1 80	1 90	1 80	2 25
Krompir	—	1 80	1 —	1 20	1 60
Fizol	3 —	—	—	—	3 52

Kurzi na Dunaji 22. januarja 1870.

5% metalike 60 gld. 20 kr. Nadavek na srebro 120 gld. 75 kr
Národno posojilo 70 „ 45 „ Čekini 5 „ 80 „